

Dr. Gabrijela Fužir Bauer

Trajnost kot oblikovalsko izhodišče in likovno izrazna vsebina na primerih trajnostnega modnega oblikovanja tekstila, oblačil in izdelkov za interier

Trajnostno oblikovanje je prisotnost trajnostne miselnosti v vseh fazah ustvarjanja, načrtovanja uporabe in po-uporabe izdelka. Trajnostni oblikovalec se lahko v življenjski krog izdelka vključi v različnih fazah, ali pa je prisoten od začetka do samega konca in ponovnega začetka izdelka in trajnost vkomponira, v vse možne karakteristike izdelka in njegovega življenja. Pri tem je pomembno, da se zaveda trajnosti kot skupnega imenovalca vseh sestavin, vseh funkcionalnosti, vseh faz življenjskega kroga, vseh načinov uporabe, ter tudi likovne vsebine in komunikacijskih razežnosti izdelka. Idealni scenariji, ko bi bil izdelek trajnosten v vseh svojih pojavnostih, vsebinah in sestavinah, takorekoč ne obstajajo. Obstajajo pa dobri približki; optimalno znotraj obstoječih možnosti. Vsak oblikovalski problem ima svoje značilnosti in omejitve, ki so hkrati izhodišča za uresničevanje trajnosti na vsakič drugačen način. V vsebini predavanja bodo predstavljeni različni principi trajnostnega oblikovanja, trajnost kot likovno izrazni izziv, trajnost kot konceptualna vsebina, trajnost kot modularnost, trajnost kot multifunkcionalnost, trajnost kot recikliranje na način upcyclinga, trajnost kot ekološka neoporečnost sestavin in materialov, trajnost in postmoderna interkontekstualnost, trajnost kot brezčasnost stila, trajnost kot redesign dediščinske vsebine v trajnostne (materialne in digitalne) produkte ter doživljajske storitve trajnostnega turizma. Predstavljeni primeri trajnostnega oblikovanja so hkrati prikaz oblikovalskega razvoja trajnostnega oblikovalca, katerega likovno konceptualni izraz je v 20 letnem umetniškem ustvarjanju postala trajnost sama.

V sklopu predavanja bodo tako na konkretnih primerih ter izvedenih izdelkih in projektih, prikazani nekateri principi in projekti trajnostnega oblikovanja:

Trajnost kot modularnost. Pri tem principu trajnosti je prikazan način oblikovanja prilagodljivih in modularnih oblačil, ki jih je mogoče nositi na različne načine in so uporabni za več konfekcijskih številok. Kroji in oblike oblačil so oblikovane za akademski pevski zbor na tak način zato, da jih lahko nosi več generacij ter različnih oseb, različnih telesnih mer. Oblačilo postanejo trajnostna zaradi svoje prilagodljivosti ter možnostjo spreminjanja oblik in načinov nošnje.

Trajnost krat 3- ekološka neoporečnost materialov, recikliranje za pridobivanje barvil, ter trajna- modno nevtralna oblika izdelkov

Pri tem projektu smo uresničevali trajnost v treh dimenzijah oblikovanja. Oblačila smo izdelali iz svile in volne, ki sta naraven in biorazgradljiv materialo. Oblačila so obarvana z klorofilom, naravnim barvilom, pridobljenim z ekstrakcijo iz zelenih rastlin, odpadkov v pehrambeni industriji. Barvilo je ekološko neoporečno in se uporablja za barvanje živil in je užitno. Pri oblikovanju kroja oblačil, smo iskali klasične, večno zelene, nemodne oblike. Oblačila, ki jih lahko nosimo ne glede na trenutne modne trende, trajno, večno, iz generacije v generacijo.

Trajnost z »upcyclingom« Upcycling je princip recikliranja s ponovno uporabo materiala pri čemer se material uporabi tako, da se mu dvigne vrednost. V primeru, ki ga predstavljamo, smo stare zavržene bakrene tuljave iz odsluženih elektromotorjev pobrali s smetišča in jih uporabili v umetniških prostorskih objektih. Nastala je trilogija treh bakrenih vozljanih in

pletениh kosov, z tradicionalnimi tehnikami za konstrukcijo tekstilij. Velike bakrene prostorske inštalacije smo predstavili in umestili v muzejsko in urbano okolje kot umetniški objekt.

Trajnost kot oblikovanje brez ostankov Pri tem principu trajnostnega oblikovanja je glavni izziv oblikovati oblačila brezčasnih oblik tako, da pri krojenju oblačil in rezanju materiala ni ostankov materiala. Odgovor na obe vprašanji - brezčasnosti in izkoristka materiala - je preprosta geometrijska oblika kvadrat. Kvadrat smo uporabili kot likovno izrazno osnovno enoto, iz katerih so sestavljena vsa oblačila. Kolekcija več oblačil je oblikovana iz kvadrata in njegovih delov, tekstilna metraža razrezana na kvadrate (in pravokotnike) pa nima ostankov. Oblačila so likovno izrazno zvesta modernizmu in suprematistični dogmi, kjer je kvadrat in tudi krog smostojen in hkrati temeljni likovno izrazni element.

Trajnost kot likovna vsebina Princip oblikovanja prostorskih objektov, kjer gre za raziskovanje možnosti približevanja naravnega principa trajnosti ter narave same sodobnemu človeku, s pomočjo estetske privlačnosti. Objekti obravnavajo in transformirajo naravne strukture, barve in oblike v prostorske umetniške postavitve z taktilno in vizualno estetiko in harmonijo. Na ta način se približajo naravno obiskovalčevi čutnosti in s pomočjo estetske privlačnosti skrbijo za trajnost naravnega okolja.

Trajnost kot oživitev kulturne dediščine v sodobne tudi digitalne produkte Pri tem principu oblikovalske obravnave trajnosti gre za prenos materialne (obrtniške in industrijske) kulturne dediščine slamnikarstva v digitalni medij sodobnega časa. V digitalnih produktih slama doživi recikliranje, preobrazbo, ponovno uporabo v povsem novih kontekstih igre, zabave, izobraževanja (geocaching, spletna stran, interaktiven mobilni vodič) ter sodobnih modnih dodatkih (nakit, torbe) in izdelkih za sodoben interier (luči, klopi, talne obloge, omare).

Trajnost v svojih mnogih različicah. Raziskovanjih nikoli končane, trajnostne poti.

VIRI

PAPANNEK, VICTOR, Design for the real world : human ecology and social change
2nd ed., completely revised. - London : Thames and Hudson, 2000

FUŽIR BAUER, Gabrijela. Knitwear custom design and made to measure case study. V: GERŠAK, Jelka (ur.). *Zbornik referatov*, 5th International Conference IMCEP 2007 Innovation and Modelling of Clothing Engineering Processes, October 10-12, 2007 = 5. mednarodna konferenca IMCEP 2007 - Inoviranje in modeliranje procesov oblačilnega inženirstva, 10.-12. oktober 2007, Moravske Toplice, Slovenija. Maribor: Fakulteta za strojništvo, Oddelek za tekstilne materiale in oblikovanje, Laboratorij za oblačilno inženirstvo ter fiziologijo in konstrukcijo oblačil. 2007, str. 190-198.

FUŽIR BAUER, Gabrijela. *Okolju prijazno oblikovanje pri razvoju izdelkov in tržnih komunikacijah kot možnost reševanja ekoloških problemov v tržnem gospodarstvu : diplomsko delo*. Ljubljana: [G. Fužir], 1998. 163 f., ilustr.